

ГОЛЕМИТЕ И МАЛКИТЕ ШАМПИОНИ НА ТУРИЗМА

КРАСИМИР ЛЕВКОВ

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО АГРОБИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ

THE GREAT AND THE SMALL CHAMPIONS OF TOURISM

KRASSIMIR LEVKOV

UNIVERSITY OF AGRIBUSINESS AND REGIONAL DEVELOPMENT

Резюме

Използването на абсолютни и относителни данни за икономическия принос на туризма дава възможност да се определят по категоричен начин големите и малките шампиони на световния туризъм. Абсолютните стойности на използваните показатели определят като „големи шампиони” САЩ /по отношение на приходите/ и Индия /по отношение на трудовата заетост/. Техен „подгласник”, и в двата случая, е Китай. При използване на относителните стойности като „малък шампион” категорично се извява Макао, следван от редица островни страни с развиващи се икономики.

Ключови думи: туризъм, пряк принос, косвен принос, индуциран принос, общ принос

Abstract

The use of absolute and relative data about the economic contribution of tourism makes it possible to decidedly define the great and the small champions of world tourism. The absolute values of the indicators that were used define as ‘great champions’ the USA – according to the receipts, and India – according to the employment. The second place, according to both indicators, is occupied by China. The use of the relative values decidedly defines Macao as a ‘small champion’, followed by a number of island countries that have emerging economies.

Key words: tourism, direct contribution, total contribution, indirect contribution, induced contribution

Пътешествията и туризмът продължават да бъдат една от най-големите световни индустрии. Те са между най-значимите икономически дейности в много от страните в света. Това е видно както от прекия им икономически принос, така и от техния съществен косвен и индуциран принос. Методиката относно сателитните сметки на туризма, утвърдена от Статистическия отдел при Департамента по икономически и социални дейности към Секретариата на ООН през 2008 г. (*TSA:RMF 2008*), интерпретира единствено прекия принос на отрасъла към БВП. Тази методика кореспондира с Международните препоръки относно туристическата статистика (*IRTS 2008*) на Статистическия отдел на ООН, които се използват в работата на Световната туристическа организация.

Световният съвет по пътешествия и туризъм (World Travel & Tourism Council, *WTTC*) - международна неправителствена организация със седалище в Лондон, счита, че общият принос на пътешествията и туризма към световната икономика е далеч по-голям и се стреми в

ежегодните си проучвания да установи техния косвен и индуциран принос.

Дефиниране на икономическия принос на пътешествията и туризма според *WTTC*.

Пряк принос. Прекия принос на пътешествията и туризма към БВП се измерва като сума от общите разходи в рамките на дадена страна за пътуване и туризъм, направени от местни и чуждестранни лица, плюс държавните „индивидуални” разходи в сферата на туризма, свързани директно с отрасъла. Той се изчислява като сума от приходите на сектори като хотели, авиокомпани, летища, туристически агенти и услуги по време на отход и почивка, които се занимават с пряко обслужване на туристи. Това е в съответствие с възприетата от ООН методика (*TSA:RMF 2008*).

Общ принос. Общият принос на пътешествията и туризма включва също така техния *косвен* и *индуциран икономически принос*.

Косвеният принос включва приноса на отрасъла за формирането на БВП и заетост чрез:

✓ инвестиционни разходи – например закупуване на нови самолети или строителство на нови хотели;

✓ правителствени „колективни“ разходи, които подпомагат разностранно дейностите в пътешествията и туризма – туристически маркетинг и промоции, въздушни превози, администрация, служби за сигурност (вкл. сигурността в курортите), санитарно обслужване на курортите и други;

✓ вътрешно потребление на стоки и услуги, произведени от секторите, свързани директно с туризма – например покупки на храни и услуги за почистване на хотели, гориво и кетъринг услугите от авиокомпаниите и информационни услуги на пътнически агенции.

Индукцираният принос се изразява във формирането на БВП и заетост чрез подкрепата за разходите, направени от пряко или косвено заетите в туристическата индустрия.

Изследванията на WTTC показват, че през 2011 г. **прекият принос** на туризма нараства с около 3 процента. Той достига почти 2 трлн. US\$ (2,8% от световния БВП), като генерира 98 млн. работни места, в т.ч. 1,2 млн. нови. Това съставлява 3,3% от световната трудова заетост. Нарастването е подкрепено от трипроцентен ръст на туристическия износ (чийто главен компонент са приходите от входящия туризъм) до 1,17 трлн. US\$ - 5,3% от световния износ на стоки и услуги, както и на капиталовите инвестиции, които достигат 743

млрд. US\$ - 4,9% от световните инвестиции. Очаква се за 2012 г. да бъде регистриран ръст на прекия принос в световния БВП от 2,8%, туристическата индустрия да генерира над 2 млн. нови работни места – ръст от 2,3%, туристическият износ да се увеличи с 1,7%, а инвестициите – с 3,5 процента.

Прогнозите на WTTC за 10-годишния период до 2022 г. са прекият принос на туризма към световния БВП да постигне среден годишен ръст от 4,2% и да надхвърли 3 трлн. US\$ (в постоянни цени от 2011 г.). Броят на работните места ще нараства с 1,9% годишно, за да достигне 120 млн. или 3,6% от световната заетост. Туристическият износ ще отбележи среден годишен ръст от 3,6%, достигайки 1,7 трлн. US\$ (4,3% от световния износ на стоки и услуги). Инвестициите ще растат с 5,6% годишно и ще достигнат 1,320 трлн. US\$ (5,1% от световните).

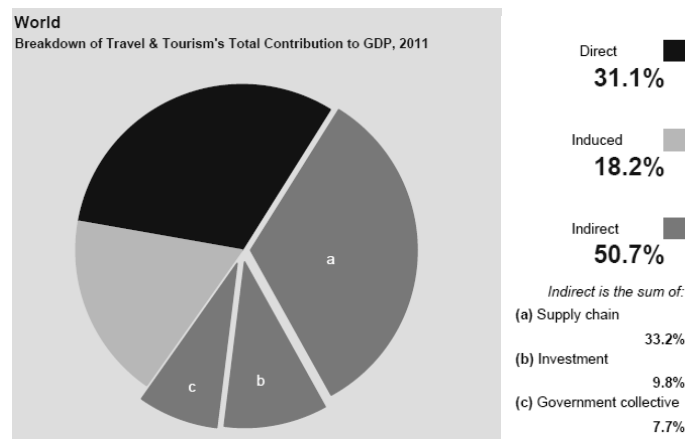
Общият принос на туризма към световния БВП е 3 пъти по-голям от прекия му принос. Туристическата индустрия през 2011 г. формира 9% от световния БВП или над 6 трлн. US\$. Очакваният ръст за 2012 г. е 2,8 процента. Формирани са 255 млн. работни места, които през 2012 г. нарастват с 2% до 260 милиона. Предвижда се през следващите 10 години туризмът да реализира среден годишен ръст на приходите от 4,3%, формирайки 1/10 от световния БВП (близо 10 трлн. US\$). Работните места ще достигнат 328 млн. (9,8% от всички в света).

Таблица 1. Икономически принос на пътешествията и туризма (в млрд. US\$ по цени от 2011 г.)

Компонент	2007	2009	2011	2012*	2022**
1. Туристически износ	1136,6	1082,5	1170,6	1190,8	1694,7
2. Вътрешни разходи	2834,9	2649,0	2791,2	2889,6	4547,6
3. Вътрешна туристическа консумация (=1+2+правит. индивидуални разходи)	4024,4	3789,1	4022,1	4141,9	6326,7
4. Покупки от доставчици на туристически услуги, вкл. вносни стоки	- 2057	- 1927	- 2049	- 2114	- 3271
5. Пряк принос към БВП	1967,1	1862,6	1972,8	2028,2	3056,2
Други крайни приноси (косвени и индуцирани)	1777	1686	1787	1842	2845
6. Вътрешна верига за доставки					
7. Капиталови инвестиции	753,9	729,4	743,0	769,3	1320,4
8. Правителствени колективни разходи	362,8	395,6	413,2	421,3	576,8
9. Косвени разходи за внос на стоки	248	230	276	286	437
10. Индукциран принос	1156	1129	1154	1179	1705
11. Общ принос към БВП (= 5 + 6 + 7 + 8 + 9 + 10)	6264	6033	6346	6527	9940
Заетост - млн. раб. места					
12. Пряк принос	99,388	96,593	98,031	100,292	120,470
13. Общ принос	272,726	255,299	254,941	260,093	327,922

* оценка

**прогноза

Фиг. 1. Структура на общия икономически принос на туризма

Различните компоненти на пътешествията и туризма

През 2011 г. *разходите за почивка*, реализирани при входящия и вътрешния туризъм, генерират 76% от прекия принос към БВП, а *бизнес пътуванията* – 24 процента. Очакваният ръст за 2012 г. е 3,1% при разходите за почивка и 2,5% при разходите за бизнес пътувания. Прогнозните годишни темпове за следващите 10 г. са съответно 4,4% срещу 4 процента.

През 2011 г. *вътрешният туризъм* генерира 70,5% от прекия принос на туризма към БВП, а *входящият туризъм* (т.нар. „туристически износ“) – 29,5 процента. Очакваният ръст за 2012 г. на приходите от вътрешния туризъм е 3,5%, а от входящия – 1,7 процента. За 10-годишния период данните са съответно 4,6% и 3,6 процента.

Таблица 2. Актуални и прогнозни данни за приноса на световния туризъм

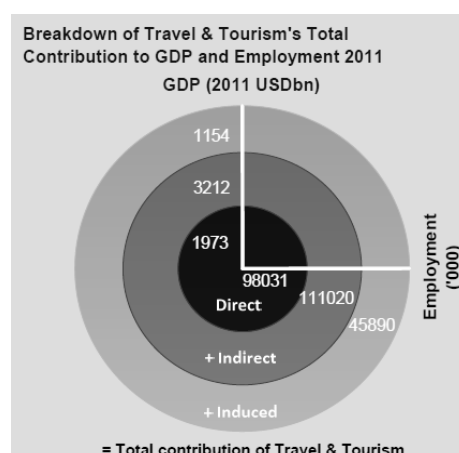
Показател	2011 г.		2012 г.	2022 г.		
	млрд. US\$ ¹	% от света	ръст ² (%)	млрд. US\$ ¹	% от света	ръст ³ (%)
Пряк принос към БВП	1972,8	2,8	2,8	3056,2	3,0	4,2
Общ принос към БВП	6346,1	9,1	2,8	9939,5	9,8	4,3
Пряк принос към заетостта ⁴	98,031	3,3	2,3	120,470	3,6	1,9
Общ принос към заетостта ⁴	254,941	8,7	2,0	327,922	9,8	2,3
Туристически износ	1170,6	5,3	1,7	1694,7	4,3	3,6
Разходи за вътрешен туризъм	2791,2	4,0	3,5	4547,6	4,6	4,6
Разходи за почивка	3056,9	4,4	3,1	4853,8	4,8	4,4
Разходи за бизнес пътувания	968,4	1,4	2,5	1476,2	1,5	4,9
Капиталови инвестиции	743,0	4,9	3,5	1320,4	5,1	5,6

¹ по постоянни цени от 2011 г.;

² с отчитане на инфлацията за 2012 г.;

³ с отчитане на инфлацията за периода 2012-2022г.;

⁴ в млн. работни места

Фиг. 2. Структура на общия принос на туризма към БВП и заетостта през 2011 г.

На фона на общите данни за икономическия принос на пътешествията и туризма могат да се посочат и някои водещи в света страни по основните абсолютни и относителни показатели (табл. 3-10).

Първият „*голям шампион*” на туризма, според показателите „*пряк принос към БВП*” и „*общ принос към БВП*”, са САЩ (табл. 3 и 4). През 2011 г. техният пазарен дял в света и по двата показателя е над 20 процента. Прогнозата на WTTC сочи, че до 2022 г. те ще запазят лидерската си позиция, формирайки 20% от прекия принос и 18% от общия принос към световния БВП. Като

световен „*вицешампион*” по тези два показателя се утвърждава Китай. Прогнозните резултати за периода до 2022 г. предвиждат значително съкращаване на дистанцията между САЩ и Китай. През 2011 г. прекия принос на туризма към БВП в Китай е едва 44% от този в САЩ, а към 2022 г. той ще достигне около 80% от американския. Подобна, дори още по изразителна, е тенденцията и при общия принос – ръст от 49% на 95 процента. Общият дял на двете най-големи икономики в приходите от туризъм в световен мащаб е около 1/3, а дистанцията между тях и следващите страни продължава да се увеличава.

Таблица 3. Пряк принос на туризма към БВП в някои страни за 2011 и 2022 г.

2011 г.			2022 г.		
№	страна	млрд. US\$	№	страна	млрд. US\$
1	САЩ	434,4	1	САЩ	601,1
2	Китай	181,6	2	Китай	480,1
3	Япония	123,5	3	Япония	160,2
4	Франция	102,8	4	Бразилия	137,8
5	Бразилия	80,2	5	Франция	125,4
6	Испания	78,5	6	Мексико	100,4
7	Италия	71,6	7	Испания	87,0
8	Мексико	63,7	8	Италия	85,1
9	Германия	58,3	9	Великобритания	85,1
10	Великобритания	56,2	10	Индия	81,5

Таблица 4. Общ принос на туризма към БВП в някои страни за 2011 и 2022 г.

2011 г.			2022 г.		
№	страна	млрд. US\$	№	страна	млрд. US\$
1	САЩ	1315,6	1	САЩ	1791,0
2	Китай	643,4	2	Китай	1699,5
3	Япония	390,9	3	Япония	481,2
4	Франция	256,9	4	Бразилия	371,7
5	Испания	222,6	5	Франция	305,4
6	Бразилия	212,9	6	Индия	276,1
7	Италия	189,5	7	Великобритания	238,1
8	Германия	163,7	8	Испания	235,0
9	Великобритания	162,2	9	Мексико	228,3
10	Австралия	145,0	10	Италия	217,2

Различно изглежда картината по отношение на показателите „*пряк принос на туризма към заетостта*” и „*общ принос на туризма към заетостта*” (табл. 5 и 6). Огромното предимство на Индия и Китай, които заедно формират над 45% от световната туристическа заетост, ги прави

неоспорими шампиони по този показател. В челната десетка попадат главно развиващи се страни с многолюдно население и голям контингент от работна сила, което още веднъж подчертава ключовата роля на туризма за формирането на трудова заетост в такива страни.

Таблица 5. Пряк принос на туризма към заетостта в някои страни за 2011 и 2022 г. (млн. раб. места)

2011 г.			2022 г.		
№	страна	млн. раб. места	№	страна	млн. раб. места
1	Индия	24,975	1	Индия	30,198
2	Китай	22,081	2	Китай	26,389
3	САЩ	5,678	3	САЩ	6,546
4	Мексико	2,925	4	Индонезия	4,158
5	Индонезия	2,900	5	Бразилия	3,685
6	Бразилия	2,684	6	Мексико	3,504
7	Тайланд	1,833	7	Тайланд	3,059
8	Виетнам	1,832	8	Виетнам	2,110
9	Пакистан	1,583	9	Пакистан	2,023
10	Япония	1,398	10	Бангладеш	1,840

Таблица 6.Общ принос на туризма към заетостта в някои страни за 2011 и 2022 г. (млн. раб. места)

2011 г.			2022 г.		
№	страна	млн. раб. места	№	страна	млн. раб. места
1	Китай	61,937	1	Китай	87,585
2	Индия	39,352	2	Индия	47,911
3	САЩ	14,307	3	САЩ	17,223
4	Индонезия	8,609	4	Индонезия	11,983
5	Бразилия	7,654	5	Бразилия	10,115
6	Мексико	6,347	6	Мексико	7,681
7	Тайланд	4,468	7	Тайланд	6,805
8	Япония	4,380	8	Пакистан	4,927
9	Виетнам	4,297	9	Виетнам	4,874
10	Русия	3,871	10	Япония	4,507

„Малките шампиони” на световния туризъм могат да се открият при използване на някои важни относителни показатели, измерващи мястото на туризма в техните национални икономики (табл. 7 - 10). Като абсолютен лидер между тях се издига специалният административен район на Китай Макао. И през 2011 г., и към 2022 г. прекия принос на туризма към БВП на страната е над 40%, а общият принос е над 80 процента. В същия порядък е и туристическият принос към заетостта в Макао. Обяснението на хипертрофното развитие на

туристическия бизнес като основа на икономиката на страната се свързва с нейното колониално минало почти до края на ХХ век. През това време Макао се утвърди между световните центрове на хазартния туризъм, изпреварвайки лидери като Лас Вегас и Монте Карло. След предаването на нейното владение от Португалия на Китай икономическата система в бившата колония не беше променена и тя запази утвърдената си специализация на офшорна зона и столица на хазартния туризъм.

Таблица 7. Пряк принос на туризма като дял от БВП (%) в някои страни за 2011 и 2022 г.

2011 г.			2022 г.		
№	страна	%	№	страна	%
1	Макао	43,1	1	Макао	40,6
2	Малдиви	31,3	2	Малдиви	29,5
3	Сейшели	24,8	3	Сейшели	23,0
4	Англия	24,4	4	Аруба	21,9
5	Аруба	20,6	5	Англия	21,2
6	Британски Вирджински о-ви	19,3	6	Бахами	18,9
7	Вануату	18,9	7	Вануату	18,6
8	Бахами	18,5	8	Кабо Верде	18,6
9	Антигуа и Барбуда	17,7	9	Сейнт Лусия	18,1
10	Кабо Верде	16,2	10	Фиджи	17,9

Таблица 8.Общ принос на туризма като дял от БВП (%) в някои страни за 2011 и 2022 г.

2011 г.			2022 г.		
№	страна	%	№	страна	%
1	Макао	88,2	1	Макао	84,6
2	Антигуа и Барбуда	74,9	2	Антигуа и Барбуда	77,8
3	Малдиви	70,6	3	Аруба	71,7
4	Англия	70,2	4	Малдиви	66,6
5	Аруба	66,6	5	Англия	62,1
6	Сейшели	60,8	6	Сейшели	55,7
7	Вануату	53,0	7	Вануату	54,1
8	Британски Вирджински о-ви	52,3	8	Кабо Верде	51,9
9	Бахами	46,2	9	Сейнт Лусия	51,1
10	Барбадос	43,5	10	Бахами	47,3

Подгласници на Макао са изцяло малки островни страни с развиващи се икономики. Туризмът в тях формира между 15% и 30% от прекия принос към БВП и заетостта, а общият му принос варира от 40% до 80 процента. Статистическите данни в табл. №№ 7-10 не обясняват в достатъчна степен защо именно Макао заслужава да се приеме за „малкия

шампион” на световния туризъм. За тази цел ще използваме и част от информацията, съдържаща се в сайта на СТО, както и в неговото издание *Compendium of Tourism Statistics 2012*. По показателите „международни туристически пристигания” и „приходи от международен туризъм” през 2010 г. Макао се нарежда в челната

десятка на света, съответно с 25 млн. пристигания и приходи от 28 млрд. US\$. [3] Средната дневна посещаемост на страната е над 100 хил. чуждестранни туристи, а средните дневни разходи на 1 чуждестранен турист са около 190 US\$. Настанителната база на половинмилионната страна включва около 100 хотела с над 20 хил. стаи и близо 50 хил. легла (на 1000 жители се падат 90 легла). Освен тях се използват близо 4 хил. други места за настаняване. Функционират около 170 местни туристически агенции. Пряко в туристическото обслужване са заети над 60 хил. души. Туристическият износ формира 96% от износа на услуги, над 90% от общия износ на стоки

и услуги и над 80% от текущия платежен баланс. Приходите от входящия туризъм са над 300 пъти по-големи от разходите за изходящия туризъм. По показателя „туристическа отвореност”, който се изчислява като отношение на сумата от приходи от входящия туризъм и разходи за изходящия туризъм спрямо БВП, страната е световен лидер със стойност от 102 процента. За сравнение стойностите на този показател в някои от подгласниците на Макао са следните: Аруба – 63%, Англия – 52%, Малдиви – 41%, Сейнт Лусия – 38%, Бахами – 35%, Барбадос – 34%, Антигуа и Барбуда – 32%, Кабо Верде – 32 процента. [1]

Таблица 9. Пряк принос на туризма към заетостта в някои страни за 2011 и 2022 г. (дял от работните места в %)

2011 г.			2022 г.		
№	страна	% от раб. места	№	страна	% от раб. места
1	Макао	47,7	1	Макао	43,2
2	Сейшели	25,8	2	Бахами	25,9
3	Бахами	25,8	3	Сейшели	25,8
4	Англия	25,6	4	Аруба	25,5
5	Аруба	23,2	5	Англия	23,6
6	Малдиви	22,7	6	Малдиви	22,6
7	Британски Вирджински о-ви	22,7	7	Вирджински о-ви (САЩ)	22,1
8	Вирджински о-ви (САЩ)	20,0	8	Сейнт Лусия	21,0
9	Антигуа и Барбуда	17,9	9	Британски Вирджински о-ви	19,0
10	Сейнт Лусия	16,4	10	Антигуа и Барбуда	18,2

Таблица 10. Общ принос на туризма към заетостта в някои страни за 2011 и 2022 г. (дял от работните места в %)

2011 г.			2022 г.		
№	страна	% от раб. места	№	страна	% от раб. места
1	Макао	85,6	1	Макао	82,8
2	Англия	71,7	2	Аруба	73,6
3	Антигуа и Барбуда	69,8	3	Антигуа и Барбуда	67,5
4	Аруба	68,0	4	Англия	66,6
5	Сейшели	59,9	5	Сейшели	57,9
6	Британски Вирджински о-ви	59,2	6	Бахами	55,1
7	Бахами	53,8	7	Сейнт Лусия	51,9
8	Малдиви	50,9	8	Британски Вирджински о-ви	50,8
9	Вануату	47,0	9	Малдиви	50,1
10	Барбадос	42,7	10	Вануату	48,2

Изводи:

1. При отчитането на икономическото значение на туризма трябва да се има предвид както неговият пряк принос към БВП и трудовата заетост, така и общият му принос, който според WTTC включва също косвения и индуцирания икономически принос от дейността на отрасъла;
2. Абсолютните стойности на използваните показатели определят като „големи шампиони” на световния туризъм САЩ по отношение на приходите и Индия по отношение на трудовата заетост. Техен „подгласник” и в двата случая е Китай;

3. При използване на относителните стойности за определяне мястото на туризма в националните икономики като „малък шампион” категорично се извявява Макао, следван от редица островни страни с развиващи се икономики.

Източници:

1. Compendium of Tourism Statistics 2012.
2. Travel & Tourism. Economic Impact 2012. WORLD. 2012 World Travel & Tourism Council.
3. www.wto.org